

Nr 1010

Av herr **Hübinette**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 66, angående avskaffande av almanacksprivilegiet m. m.

I propositionen nr 66 ges till känna, att Kungl. Maj:t inte avser att förnya Vetenskapsakademiens uteslutande privilegium att ge ut almanackor vid nuvarande privilegieperiods utgång den 15 juli 1972.

Alltsedan år 1749 har Vetenskapsakademien uteslutande privilegium att ge ut almanackor i Sverige. I 1810 och 1812 års TF förbjöds privilegier på utgivning av skrifter. Kungl. Maj:t fick dock rätt att för högst 20 år åt gången förnya sådana privilegier som redan getts till allmänna inrättingars understöd. Någon ändring härvidlag har inte gjorts i gällande TF från år 1949. Almanacksprivilegiet har förnyats senast genom beslut den 15 juli 1945 för tiden den 16 juli 1952—den 15 juli 1972. Vetenskapsakademien har sedan slutet av 1700-talet arrenderat ut privilegiet, och från år 1906 innehar Almqvist & Wiksells boktryckeriaktiebolag arrendet.

Den för Sverige väsentliga verksamhet som Vetenskapsakademien bedriver genom sina olika institutioner och sina vetenskapliga publikationsserier är sedan länge helt beroende av privilegieintäkten. Bortfaller privilegiet måste dessa medel tillskjutas från annat håll — i realiteten över statsbudgeten. I den utredning, som föregått propositionen (stencil E 1966: 5) föreslås, att arrendebetingelserna modifieras så att rätten att trycka almanackor blir helt fri mot en fastställd avgift per kalendarium att erläggas till Vetenskapsakademien. Remissinstanserna har emellertid anfört att de orimliga svårigheter och kostnader som administrerandet och kontrollen av en sådan licensform skulle medföra måste avskräcka från ett sådant privilegiealternativ.

Mot bakgrund av den viktiga verksamhet som Vetenskapsakademien i egenskap av nationellt vetenskapligt organ bedriver, bl. a. genom sitt bibliotek som räknas bland de största och förnämast utrustade i Europa, bör Akademien beviljas privilegium för en ny tjuguårsperiod.

Effekten för prissättningen av almanackor och den fria konkurrensen med nuvarande system har under de senaste åren ägnats viss uppmärksamhet. Beträffande prissättningen synes det mycket diskutabelt om en fri trycknings- och utgivningsrätt i nämnvärd grad kan sänka priset på almanackor av likartad kvalitet och utförande. Almanackor är en flyktig vara som tillhandahålles och försäljes under kort tid, i stort sett omkring årsskiftet. Varje tillverkare måste prismässigt gardera sig för risken av en ringa försäljning eller alternativt förenkla utförandet. Mot bakgrund

av detta ter sig en förändring enligt riktlinjerna i propositionen nr 66 mycket betänkliga. Möjligheterna för en privilegiearrendator att — till följd av ensamrätten — hålla en uppskruvad prisnivå torde, inom ramen för nuvarande system och enligt de förslag som framförts av Akademien i dess yttrande över utredningen, kunna elimineras. Varje steg i sådan riktning måste också innebära en risk för skada av arrendeföretagets goodwill, en risk som detta säkert inte vill ta. En ytterligare press nedåt på almanacksprodukternas pris kan förutses komma från privilegieinnehavarens-Vetenskapsakademiens sida, då det måste ligga i Akademiens intresse att arrendatorn tillhandahåller produkter till gynnsamma priser, så att avsättningen blir stor.

Med stöd av vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 66 måtte ge Kungl. Maj:t till känna vad i motionen anförts angående förlängning av almanacksprivilegiet för Vetenskapsakademien.

Stockholm den 22 april 1969

Gunnar HübINETTE (m)
